

## **SAMBO IMTYNIŲ VARŽYBŲ VAIDMUO STATUTINIŲ TARNYBŲ PAREIGŪNŲ RENGIMO PROCESĖ**

**Doc. dr. Vitas Linonis, dr. Robertas Mikalauskas,  
doc. dr. Linas Obcarskas**

Kauno technologijos universiteto kūno kultūros ir sporto centras  
A. Purėno g., LT-50281 Kaunas  
Telefonas 8 37 45 35 11  
Elektroninis paštas kunkult@org.ktu.lt

*Pateikta 2004 m. gegužės 14 d.*

*Parengta spausdinti 2004 m. gruodžio 13 d.*

**Pagrindinės sąvokos:** specialusis rengimas, specialiosios priemonės, dvikovės sporto šakos, fizinė veikla.

### **S a n t r a u k a**

Straipsnyje nagrinėjami būsimųjų pareigūnų specialaus rengimo klausimai. Analizuojama sambo imtynių nauda ugdant policijos pareigūno fizines savybes, gerinant jo psichologinį pasirėngimą bei gebėjimą veikti ekstremaliose situacijose. Aptariama pastarųjų trejų metų sambo imtynių Lietuvos universitetų sportiniame gyvenime raida, lyginama studentų dziudo ir sambo imtynių varžybų imčių specifika. Straipsnyje įrodoma, kad sambo imtynės ugdo pareigūnams reikalingas savybes. Pabrėžiama, kad ypač svarbu, jog studentai – būsimieji policijos pareigūnai – aktyviai sportuotų, siektų gerų rezultatų studentų varžybose. Daroma išvada, kad šios imtynės turėtų būti sudėtinė policijos pareigūnų fizinio rengimo dalis.

### **1. Įžanga**

Statutinių pareigūnų rengimo procese labai svarbu skirti pakankamai dėmesio būsimųjų pareigūnų specialiajam fiziniam rengimui. Fizinė jėga, ištvėrmė, valia, psichologinių savybių ugdymas bei sportinis žavesys jaunimui kelia didelį susidomėjimą dvikovės sporto šakomis [1; 8]. Viena iš šios rūšies sporto šakų yra galias tradicijas Lietuvoje turinčios sambo imtynės. Tai liudija Lietuvos sportininkų svarios pergalės šios sporto šakos įvairaus rango tarptautinėse varžybose [2]. Nepaisant sumažėjusio šio sporto šakos populiarumo devintame dešimtmetyje, didelėmis šios sporto šakos federacijos, jos entuziastų, trenerių ir pačių sportininkų pastangomis ši dvikovės šaka mūsų šalies sporto gyvenime neišnyko. Be to, kaip rodo pastarųjų metų statistikos duomenys, sambo imtynės pritraukia vis daugiau dalyvių įvairaus rango varžybose ir Lietuvoje, ir už jos ribų.

Svarbus yra ir sportuojančių studentų sportinio meistriškumo kėlimo klausimas. Didinant meistriškumą, labai svarbu, kad sportininkai kasmet kuo dažniau dalyvautų varžybose, sporto stovyklose [3; 5]. Dabar tik nedidelė dalis sportuojančių studentų (atskirų klubų,

miestų, šalies rinktinių nariai) gana dažnai dalyvauja varžybose bei stovyklose. Šiuo požiūriu sambo imtynių varžybų atsiradimas akademinio jaunimo sportinių renginių kalendoriuje yra vienas iš būdų sportiniam meistriškumui kelti bei populiarinti šią sporto šaką. Sambo imtynių studentų varžybų atsiradimas padėtų kelti sportinį meistriškumą ne tik šios sporto šakos atstovams, bet ir dziudo imtynininkams.

*Pagrindinis šio darbo tikslas* – nustatyti sambo imtynių varžybų vaidmenį statutinių tarnybų pareigūnų rengimo procese.

*Pagrindiniai darbo uždaviniai:*

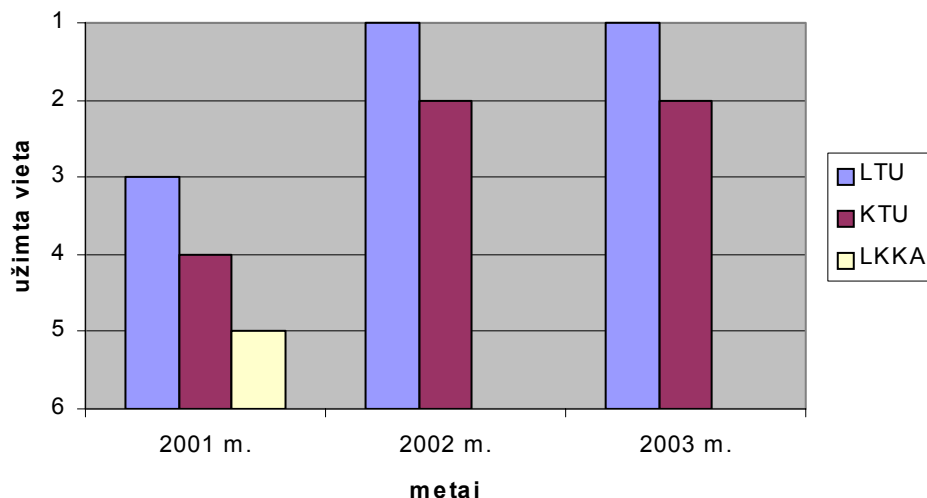
- 1) Pastarųjų trijų metų sambo imtynių Lietuvos universitetų sportiniame gyvenime raidos analizė.
- 2) Palyginti studentų dziudo ir sambo imtynių varžybų kontingentą bei imčių specifiką.

*Tyrimo metodai:* literatūros studija, varžybų ir imčių protokolų analizė, imčių filmuotos medžiagos analizė, analitinė palyginamoji analizė, matematinės statistikos metodai.

## 2. Sambo imtynės pastarųjų trejų metų studentų sportinėje veikloje

Atlikdami sambo imtynių raidos analizę aukštosiose mokyklose, rėmėmės per pastaruosius dvejus metus įvykusių sambo varžybų, kuriose dalyvavo Lietuvos universitetų komandos, protokolais.

Paskutinėse 2001–2003 metų Lietuvos sambo federacijos taurės komandinėse varžybose dalyvavo trijų aukštųjų mokyklų komandos: Mykolo Romerio universiteto (MRU), Lietuvos kūno kultūros akademijos (LKKA) bei Kauno technologijos universiteto (KTU). Komandų užimtos vietos šiose varžybose pavaizduotos diagramoje (1 pav.).

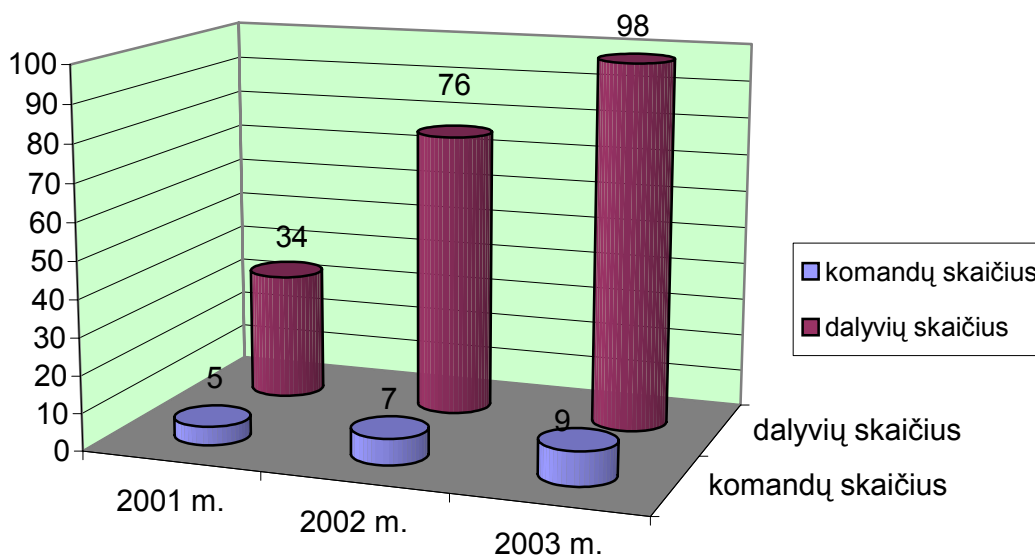


1 pav. Aukštųjų mokyklų komandų rezultatai Lietuvos sambo federacijos taurės varžybose

Iš pateiktos diagramos matyti, kad MRU ir KTU komandų pasirodymai Lietuvos sambo taurės komandinėse varžybose turėjo tą pačią tendenciją – jie gerėjo. Įdomu ir tai, kad abiem atvejais MRU ir KTU komandos lemiamuose susitikimuose varžėsi tarpusavyje: 2001 – metais dėl III vietos, o 2002 ir 2003 metais – finale.

Lietuvos studentų sambo varžybos pradėtos rengti tik nuo 2001 metų. Lietuvos studentų sambo pirmenybių užuomazga galima būtų laikyti šios sporto šakos turnyrą, vykusį 2001 m. ir skirtą KTU sporto klubo „Politechnika“ penkiasdešimtmečiui paminėti. Jau kitais

metais buvo organizuotos oficialios Lietuvos studentų sambo imtynių pirmenybės. Šiose varžybose dalyvavusių sportininkų bei komandų skaičius pavaizduotas diagramoje (2 pav.).



2 pav. Studentų sambo imtynių varžybose dalyvavusių komandų ir dalyvių skaičius

Iš pateiktos diagramos matyti, kad kiekvienais metais vykusiose studentų sambo pirmenybėse sparčiai daugėjo dalyvių, taip pat padaugėjo dalyvaujančių komandų. Bendra 2003 metų komandų rezultatų suvestinė pateikta 1 lentelėje.

1 lentelė. 2003–2004 m. m. Lietuvos studentų sambo pirmenybių komandiniai rezultatai

Vieta	Komanda	Komandiniai taškai	Taškų suma
1.	MRU	104 (V) + 102,5 (M)	206,5
2.	LKKA	101 (V) + 32 (M)	133,0
3.	KTU	101,5 (V)	101,5
4.	LKA	89 (V)	89
5.	VGTU	54 (V)	54
6.	VU	53,5 (M)	53,5
7.	VPU	34 (V) + 17 (M)	51

Lentelėje pateikti duomenys rodo, kad didžiausia vyrų konkurencija buvo tarp MRU, LKKA ir KTU komandų. Ir 2002 metų sambo federacijos taurės varžybose, ir studentų pirmenybėse tendencija išliko ta pati: pirmą vietą užėmė MRU komanda, antri buvo KTU studentai. Moterų komandų grupėje ryškią persvarą turėjo MRU studentės. Tarp sambo varžybose dalyvavusių sportininkų nemažai studentų dalyvavo ir tais pačiais metais vykusiose aukštųjų mokyklų dziudo pirmenybėse.

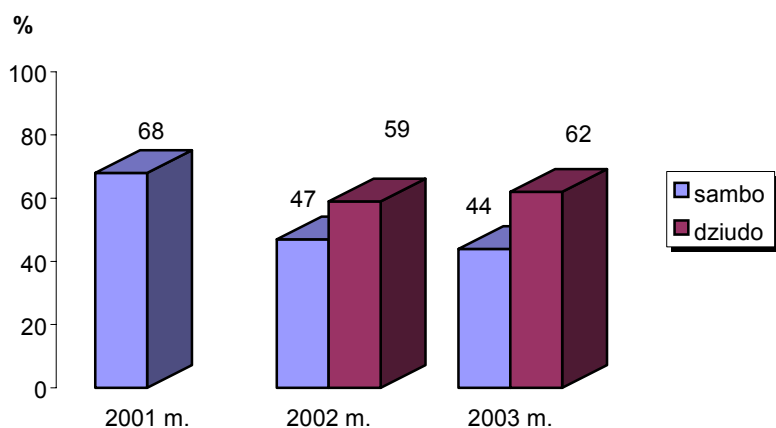
Iš pateiktų duomenų matyti, kad per pastaruosius metus rengiamos studentų sambo varžybos pritraukia vis daugiau dalyvių. Didėja aukštųjų mokyklų komandų konkurencija. Studentų sambo komandos sėkmingai dalyvauja Lietuvos Respublikos taurės varžybose bei čempionatuose.

### 3. Studentų sambo varžybų kovų analizė

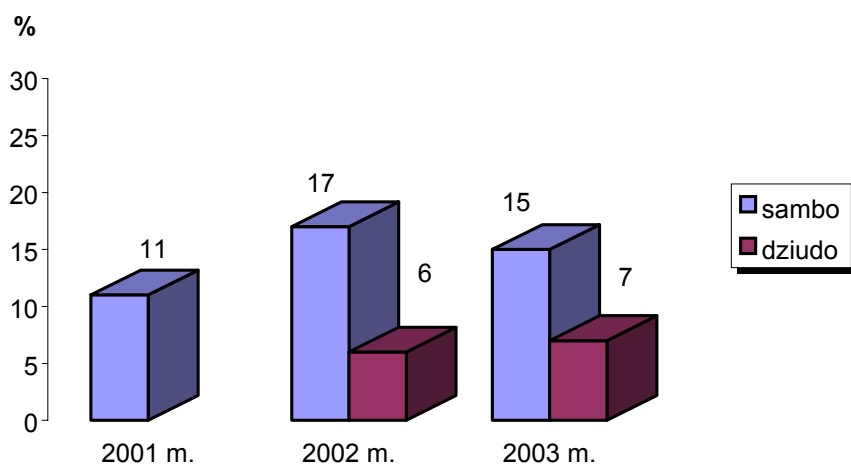
Atliekant 2001, 2002 ir 2003 metais įvykusių studentų sambo varžybų kovų analizę, pagal protokolinius duomenis buvo skaičiuoti šie rodikliai:

- vidurkis kovų, pasibaigusių anksčiau laiko dėl aiškios persvaros;
- vidurkis kovų, pasibaigusių anksčiau laiko vienam iš sportininkų atlikus skausmingą veiksmą;
- atliktų techninių veiksmų vidurkis vienoje kovoje.

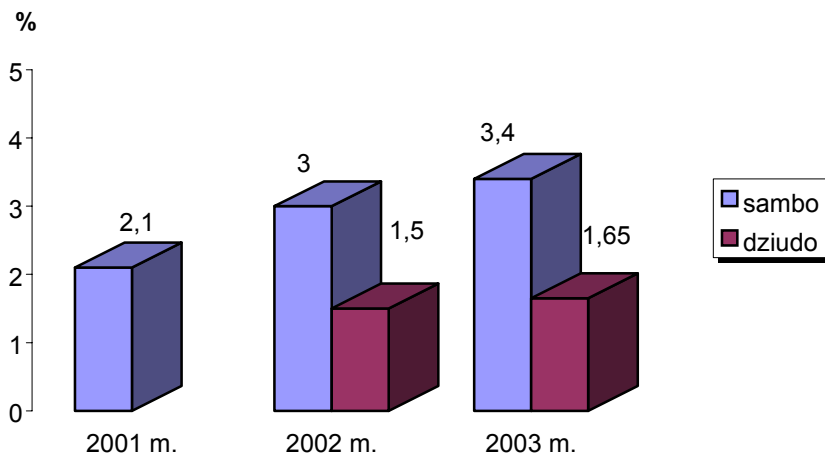
Šie rodikliai buvo palyginti su 2002 ir 2003 metų dziudo imtynių studentų pirmenybių duomenimis. Gauti rezultatai pateikiami diagramų pavidalu.



3 pav. Procentinis santykis anksčiau laiko pasibaigusių kovų Lietuvos studentų sambo ir dziudo pirmenybėse



4 pav. Procentinė skausmingais veiksmais pasibaigusių kovų dalis Lietuvos studentų pirmenybėse



5 pav. Vidutinis techninių veiksmų skaičius kovoje Lietuvos studentų pirmenybėse

Atliktos analizės rezultatai rodo, kad, lyginant sambo pirmenybes, vykusias 2001 ir 2002 metais, kovų, pasibaigusių anksčiau laiko, santykinė dalis sumažėjo 30 procentų. To priežastis, manoma, buvo tai, kad varžybose dalyvavo vienodesnio meistriškumo lygio imtynininkai. Dėl to atsirado didesnė dalyvių konkurencija, varžybų kovos tapo įdomesnės žiūrovams. Ilgesnė kovos trukmė reikalauja didesnės išvermės, geresnio fizinio pasirengimo. 2002 metų studentų dziudo pirmenybėse kovų, pasibaigusių anksčiau laiko, santykinė dalis buvo 20 proc. didesnė nei analogiškose tų pačių metų sambo varžybose. Esant pakankamai aukštam meistriškumo lygiui bei nemažai dziudo imtynininkų studentų konkurencijai, tai gali būti paaiškinta tuo, kad dėl dziudo imtynėse esančios techninių veiksmų iš stovėsenos vertinimo metodikos, pergalę anksčiau laiko įmanoma pasiekti vienu metimu.

Taip pat 4 paveiksle matyti, kad vykusiose sambo pirmenybėse daugiau kovų baigėsi skausmingais veiksmais nei analogiškose dziudo varžybose. Šie veiksmai 2002 metų varžybose buvo atliekami praktiškai kas penktoje kovoje ir tai sudarė beveik 40 proc. kovų, pasibaigusių anksčiau laiko. Tai rodo, kad dalyvavusių imtynininkų techninių veiksmų įvairovė yra tikrai didelė. Veiksmų įvairovė, sugebėjimas pritaikyti efektyvų sulaikymo arba gynybos veiksma yra labai svarbus policijos pareigūno pranašumas veikiant ekstremalioje situacijoje [4; 6; 7].

Lyginant tarpusavyje dziudo ir sambo varžybose vidutiniškai per kovą atliktų veiksmų skaičių (5 pav.), kuris iš dalies nulemia dvikovos dinamiką, matyti, kad sambo varžybose jų atliekama daugiau.

Apibendrinę tyrimo rezultatus nustatėme, kad:

- vidutinė sambo imtynių imties trukmė yra 15–20 proc. ilgesnė nei dziudo. Ilgesnė kovos trukmė reikalauja didesnės išvermės, geresnio fizinio pasirengimo;
- sambo imtynių imtys beveik dvigubai dažniau nei dziudo pasibaigia skausmingu veiksniu;
- vidutiniškai sambo imtynių imties metu atliekama dvigubai daugiau įvertintų techninių veiksmų nei dziudo imtynėse.

#### 4. Išvados

1. Atlikti tyrimo rezultatai parodė, kad sambo imtynės tarp Lietuvos studentų populiarėja. Daugėja komandų ir dalyvių, besivaržančių šios sporto šakos Lietuvos studentų pirmenybėse.

2. Vienodesnio lygio komandų atsiradimas sudaro realias sąlygas sportininkų meistriškumo lygiui kilti. Tai liudija atlikti studentų sambo pirmenybių protokolų tyrimai bei Lietuvos sambo federacijos taurės komandinių varžybų rezultatai.

3. Sambo pirmenybių atsiradimas studentų varžybų kalendoriuje yra naudingas ir sambo, ir dziudo imtynininkams. Turėdami galimybę dalyvauti abiejų šių sporto šakų varžybose, studentai – būsimieji pareigūnai – didintų tarpusavio konkurencingumą, turėtų galimybę praplėsti savo taktinių, techninių veiksmų įvairovę.

4. Sambo imtynės ugdo pareigūnams reikalingas savybes. Manome, kad jos turėtų būti sudėtinė pareigūnų fizinio rengimo dalis.

Labai svarbu, kad būsimieji pareigūnai ne tik treniruotųsi, bet ir dalyvautų varžybose. Varžybų metu pademonstruoti savigynos imtynių sugebėjimai yra kur kas svarbesni psichologine prasme nei atliekami įprastos treniruotės metu. Sambo varžybos – tai ekstremali situacija, kurioje sportininkas – pareigūnas, siekdamas pergalės, privalo racionaliai paskirstyti savo galimybes bei pademonstruoti maksimalius savo fizinius gebėjimus.



## LITERATŪRA

1. **Butavičius A., Bartulis V., Dadelo S.** Studentų, priimtų į Lietuvos teisės universitetą skirtingais mokslo metais, fizinis parengtumas. Ugdymas, kūno kultūra, sportas. – Kaunas: LKKA, 2001. Nr. 2(39).
2. **Naužemys R.** Ažuolų giria: stipriausi Lietuvos dziudo ir sambo imtynininkai. – Vilnius: Technika, 1996.
3. **Bartulis V.** Dziudo technikos mokymas ir tobulinimas: mokomasis leidinys. – Kaunas: LKKI, 1998.
4. **Gušauskas V., Veršinskas R.** Individualūs sulaikymo veiksmai: mokomasis leidinys. – Vilnius: LTU, 2003.
5. **Ivanovas D.** Kovinės savigynos veiksmų technikos mokymas taikant saviugdą. – Kaunas: Technologija, 2003.
6. **Nikolajonok G., Gaška V.** Kovinė savigyna ir specialūs policininko veiksmai: mokymo priemonė. Vilnius: LTA, 1997.
7. **Veršinskas R., Dešukas B., Učkorius V.** Savigyna be ginklo: mokomasis leidinys. – Vilnius: LTA, 1998.
8. **Karoblis P., Poteliūnienė S., Tamošauskas P.** Studentų požiūris į kūno kultūros vyksmą Lietuvos aukštosiose mokyklose. Sporto mokslas. – Vilnius: VPU, 2003. Nr. 4(34).



### *The Influence of Sambo Wrestling Competitions on the Training Process of Statute Officers*

*Assoc. Prof. Dr. Vitas Linonis, Dr. Robertas Mikalauskas, Assoc. Prof. Dr. Linas Obcarskas  
Kaunas University of Technology*

*Keywords: special training, special means, combat sports, physical activity.*

### **SUMMARY**

*This article analyzes problems associated with police officers' training process. There we discuss sambo wrestling positive influence on the development of physical features of police officers.*

*Sambo also has a positive influence onto psychophysical readiness of officers, their ability to act in extreme situations. We analyzed the last three years evolution of student sambo sport in Lithuania, compared the specificity of judo and sambo fights. We tried to prove that sambo helped to achieve better results in police officers' professional activity. We drew a conclusion that:*

*1. The popularity of sambo among Lithuanian university students' is growing. The number of competing teams and sportsmen at Lithuanian student sambo championship each year is increasing about 20 percent. That is because of the growing popularity of all combat sports and reasonable activity of Lithuanian student sport association and sambo federation. Nowadays 9 from 15 Lithuanian state universities have sambo teams.*

*2. The results of Lithuanian student sambo championship and sambo federation cup show that nowadays in Lithuania there are several teams with good sportsmen skills and competition between them increases all sambo sportsmen's skill level.*

*3. Sambo competitions are also very useful for judo sportsmen. Sambo and judo have a lot of similarities and some differences. Student sambo and judo competition analysis shows that the highest results are achieved by such students who take part in both competitions.*

*4. Sambo competitions help police officers to achieve very important professional skills. We think that sambo is one of the best ways to train police students physically.*

*Police students have not only to undergo sambo trainings and study sambo techniques, but they have to take part in sport competitions too. Sambo techniques used at the time of sambo competition fights are much more important from psychological point of view than technique elements carried out during the usual training. Sambo fight is a situation similar to the real extreme situation when a police officer must act very quickly and unhesitatingly, rationally share own potential and demonstrate maximal physical efforts to achieve victory.*

